

Műtrágyagyártás — receptre

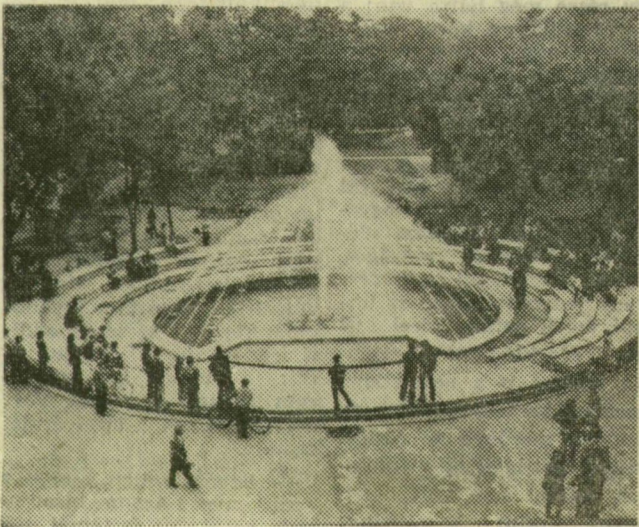
Próbaüzem a peremartoni gyárban

Megkezdődött a próbaüzemelés a Peremartoni Vegyipari Vállalat új folyékony műtrágyát gyártó üzemében, amely a felfutást követően évente több mint 40 ezer köbméternyi terméket ad a mezőgazdaságnak. A folyékony talajtáplálékok előállításával eddig is foglalkozott a peremartoni vegyigár, de meglehetősen kezdetleges körülmények között. A korszerű technológia most megváltoztatta a munkakörülményeket, növelte a kapa-

citást, és lehetőséget ad a mezőgazdasági üzemek egyszerű igényeinek kielégítésére is. Felkészültek például a mikroelemkoncentrátumok előállítására és bekeverésére. Új kezdeményezés — amelyet a peremartoniak „patikaszolgáltatának” neveznek —, hogy az üzem a mezőgazdaság által előírt recept alapján negyvennyolc óra alatt bármilyen összetételű műtrágya gyártására vállalkozhat. (MTI)

Fényjáték és vízi zene

Társadalmi összefogással készült az új szökőkút

Somogyi Károlyné felvétele

A sok vízképből egy

Az első pillanattól fogva „kirakatban” dolgoztak a Dugonics téri árvízi szökőkút építől. Szeged lakossága kezdetől nagy érdeklődéssel figyelt a munkálatokat, hiszen — amint az a szökőkútról szóló első híradásokból is kiderült —, az új létesítménnyel sajátos, egyedi színfolttal gazdagodik a város. Ma már múlt időben is fogalmazhatunk. Ahogyan az építkezés, úgy az üzembe helyezést megelőző első próbák is a nagy nyilvánosság előtt történt. Már a „házi főpróbán” szépszámu kíváncsiságot leste a műszaki szakemberek mozdulatait. A főként fiatalokból verbuválódott közönség a késői órákig kitartott. Joggal mondhatjuk tehát: a fényorgonával „megerősített” vízi játék és vízi zene már a próbán sikert aratott.

Amint az a kérdésekből kiderült, a látványt megcsodáló sokaság arra is kíváncsi, hogy miként „áll össze” a produkció. Nos: a JATE központi épületének alagsorában elhelyezett vezérlő automatika föld alatti kábelken „küldi el” utasításait a kör alakú medence reflektoraihoz és fúvókáihoz. A nyolcvan, négy színű — pirossal, sárgával, zölddel és kékkel — világító lámpa a muzsikához, pontosabban fogalmazva a hangfrekvenciához igazodva; váltakozva, „öllekezve” gyullad ki, miközben a vízsugarak az automatikába táplált program szerint változtatják formájukat és magasságukat. A teljes program negyvenféle vízképet képes a 101 fúvókából kilövellő vízsugarakkal összehangolni.

A szökőkút építkezésének munkálatai tulajdonképpen befejeződtek. Az elkövetkező napokban azonban még próbaüzemben működik, létrehozói is ezután ismerkednek meg alaposabban „képessegeivel”. Úgy tervezik, az árvízi szökőkútnak is — a nap különböző időpontjaihoz igazodva — két programja lesz. Az egyik fényjátékkal, vízi zenével, sugarak táncával, a másik csak a vízsugarak játékaival szórakoztatja az érdeklődőket.

Ma, vasárnap — az esti órákban — jó két órán át lehetünk nézői-hallgatói a látványos produkciónak. A programban két, műfajában különböző zenei blokk hallható. Az első Farkas Ferenc Kossuth-díjas zeneszerző Arvizi szimfóniájával kezdődik, s ugyancsak komoly zenével, Vivaldi-, Bach-, Mozart-, Beethoven-, Brahms-muzsikával folytatódik. A második blokkban könnyűzenei összeállítás hallható: discomuzika, country-muzsikával, dél-amerikai dallamokkal.

A produkcióról ennyit. Hogy bemutatása teljes legyen, idézzük fel az alkotók névsorát is. Az árvízi szökőkút építészeti és szerkezeti terveit a Tarnai István vezette csoport készítette a Szegedi Tervező Vállalatnál. Megvalósításakor jelentős társadalmi összefogásnak lehettünk tanúi. Szeged — bátrán mondhatjuk, új nevezetessége — az ország tizenkét vízügyi igazgatóságának, köztük az Alsóiszavidéki Vízügyi Igazgatóság s a Magyar Hidrológiai Társaság támogatásával, a DÉLEP és a generálkivitelező, a Szegedi Vízművek és Fürdők társadalmi munkájával valósult meg. Kialakításában fontos szerep jutott a Szegedi Elektromos Szövetkezetnek; a programokat szabályozó vezérlő automatika a Budapesti Kertészeti Egyetem műszaki tanszékén, Gyulai Béla tervező vezetésével készült.

A DEMÁSZ és a városgazdálkodási vállalat ezután kapcsolódik a munkálatokba, ők teszik az „i”-re a pontot. A térvilágítás kialakítása, illetve a szökőkút környékének rendezése, a parkosítás ugyanis még rájuk vár. E feladattal szeptember 15-ig készülnek el.

Ladányi Zsuzsa

Napraforgó és burgonya

A mai követelmények a homokföldöken is a takarékos, egyszerű gazdálkodást kívánják. Ennek egyik formája a szakosodás és a termék-szerkezet-váltás. Amikor egy vagy több közösség hasonló növényt termeszt, gépei, közös, jobb kihasználására van lehetőség. Csírájában a szakosodás jelei megtalálhatók a kisteleki mikrokozmoszban, ahol dohányt, paprikát, burgonyát, napraforgót termesztettek nagyüzemi táblákon.

Az egyik legjobban jövedelmező növény a napraforgó volt. Kisteleken és Ópusztaszeren 560 hektárt vetettek be belőle. Két éve még csak 52 hektáron termeltek „tányericát”. A szakemberek jó pénzt látnak az olajos magvú növény termesztésében, hiszen kevés ráfordítással, szép hasznot hoz. Könnyen gépesíthető a napraforgó-termesztés. Az alacsony szárú fajtákat kombájnokkal a földön csépelik, a termést pedig mind egy szemig átvesszik. Az apró magvakat a madarászok is keresik, az olaj pedig embergyógyászatra és állatoknak — takarmányfogácsnak — feldolgozva — egyaránt alkalmas.

A kisteleki mikrokozmoszban persze nemcsak a napraforgót termesztik. Megterem a homokon a burgonya és a szőlő is. E zöldek termesztésének már hagyománya is van, hiszen jól alkalmasíták az egyéni termelésben bevált módszereket a nagyüzemi táblákon. A kisteleki Magyar-Szovjet Barátság Tsz jóval 100 mázsa fölött termelt hektáronként. Nem hasonlítható ez a szám a jóval erősebb földek termeléséhez, de figyelembe véve, hogy a fenéketlen homokon más se igen terem, a burgonya alkalmasnak látszik arra, hogy szakosítva termeszkék. Jó példa erre a forráskúti Haladás Tsz, ahol már évekkal ezelőtt sikeresen termelték a homokon.

Latolgtatják a kisteleki mikrokozmoszt, hogy több krumplit és napraforgót és kevesebb kukoricát termesztene.

Kongresszusi és felszabadulási munkaverseny

Hatékonyaság, minőség, munkafegyelem

A kongresszusi és felszabadulási munkaverseny határozza meg a következő másfél évben az üzemek, vállalatok és szövetkezetek munkáját, ad keretet a célok eléréséhez. A Szegedi Nyomda dolgozói munkaszigetükön határozta el, hogy teljes körűvé teszik a Dolgozó hibátlanul munkarendszert. Szocialista szerződéseket kötnek, védnökséget vállalnak azért, hogy a környék és a kiadványok időben és jó minőségben jelenhessenek meg. A kollektíva nagy feladat előtt áll, hiszen nemsokára meg kell tanulniuk a fényszedés és az ofszetnyomás valamennyi fortélyát. (Nem túl soká, a mi lapunk is ofszet eljárásal készül majd.)

A munkaszigetesen a dolgozók elmondták: véleményük szerint az egyik legfontosabb az importból származó alkatrészekkel való takarékoskodás, s azt is, hogy reális lehetősége van annak, hogy kevesebb energiát használjanak fel. Szeged felszabadulási évfordulójára egyhetes ünnepi műszozt szerveznek. Felesleges készleteiket másfél millió forinttal csökkentik.

A Műszaki Könyvtár és a Szegedi Nyomda szocialista

Építés, élet, építészet

A négy fal között

A szegedi építőipari napok gazdag programot kínáltak nemcsak a szakembereknek, hanem az építészeti iránt érdeklődő laikusoknak is. Mert ki ne figyelne oda, ha a ma készülő lakásokról, vagy azokról esik szó, amelyekben unokáink élnek majd. Hiszen az élet és az építészeti kölcsönösen meghatározzák egymást.

Panelfalak között

Tető kell a fejünk fölé. Bár tetje van a kukoricagörénak, a pajtának, emberi hajlék számára nem alkalmas. A lakástól elvárjuk, hogy megvédjen az időjárás viszontagságaitól (ne fújjon keresztül a szél rajta, ne ázzon be stb. ...), hogy komfortos legyen, hogy embertársainktól elszigetelje, kedvünk szerint töltsük ott munkával, pihenéssel, szórakozással az életünket, hogy izlésünk, igényeink szerint rendezhessük be. No, és nem közből az alapterület sem. A korszerűség fogalmából azonban egyelőre ki kell törölnünk a „nagy” jelzőt, ha lakásról esik szó. Társadalmunk jelenleg a tömeges lakásépítés mennyiségi követelményeinek kielégítésére képes, ezen fáradozik. Vajon ez a szándék nem megy-e a minőség, a korszerűség rovására?

Ha ma valaki nagy-nagy szerencsével lakást kap, csaknem bizonyos, hogy lakótelepre költözik. Eleinte boldog, örül, hogy tető került a feje fölé. Később, amikor lecsillapodik, meglátja a falak szürkeségét, sivárságát, az azonos magasságok, a merev vonalak egyhangúságát. A mai lakótelepek egy része nyomozó az ott élők számára. Utólag már csak a növényzet segíthetne. Ismeretek a közlekedéssel töltött idővesztéséből, a kommunális ellátottság hiányából adódó kényelmetlenségek is. S kedvezőtlen hatással van a lakótelep az emberek életvitelére is. Uniformizálja az egyetemi tanár, a barkácsoló géplakatos és a gyes-en otthon levő többgyermekes anyá napirendjét. Az egyforma nagyságú, egyformán beren-

dezett, egyforma hangát-eresztő képességű falakkal elválasztott lakásokban élő emberekre azonos életritmust kényszerít a lakótelep: hétköznap reggel 6-tól 8-ig csúcsforgalom a fürdőszobában, délután trécselés, játék az utcán, 6-kor vacsora, esti vízcsoobogás a kádakban, aztán tévézés. Jaj, annak, aki nem alkalmazkodik: vagy a szomszédokkal gyűlik meg a baja, vagy az idegei sínylek meg a renitenskedést. Ha tévézés ideje van, akkor eszébe ne jusson olvasni, uram bocsá! tanulni, bárkinnek is.

De feszültséget okozhat a szabad falfelületek, a méretek, a központi antenna helye által megszokott lakberendezés is. Az idővel folszaporodó használati tárgyak valószínűleg felfalják a teret az ember előtt, kiszorítják a lakásból. S ha ez szó szerint meg is történne, nincs hova mennie, hogy kikapcsolódjék. Se mozi, se színház, se klub, se könyvtár a közelben.

Megfigyelhető, hogy 10—15 éves „forgóval” elköltöznék az igényesebbek, helyükre a városiasodás első fázisába lépő fiatalabb, félfalusi, félmunkás réteg kerül. Hogy ők boldogabbak lesznek-e itt? Ez nyitott kérdés. Megesik ugyanis, hogy a 40—50 forintos lakbér helyett havi 1000—1500 forintot „eszik meg” a rezsi, s együtt a bűrtörök OTP törlesztésével nagyon könnyen fölborul a családi költségvetés.

Ellenségünk:

a zaj

A házgyári lakásokban élők rossz közérzetért nem kis részben a zajok a felelősek. Az akusztikus idézte az ENSZ környezetvédelmi világnapja alkalmából kiadott memorandumot, amely szerint „...a más környezeti szennyező tényezőkhöz képest alacsonyabb zajszinttel kell megtervezni a lakótelepeket. Az egyike ama gyorsan terjedő ártó hatásoknak, amelyek a legnagyobb mértékben rontják az emberi élet minőségét.” Különböző rendeletek, előírások szabályozzák nálunk is a tervezők számára a „zajszennyezés” megenged-

hető mértékét. Az épületszerkezetek hangszigetelésével kell ellátni. Bizonyos hangok — például az V. emeleti házibuli zajai — a II. és az I. emeleten is hallhatók a vasbetonvázas épületekben. A fölöttünk lakó kopogó lépéseitől akkor kiemeltek volna meg az építők, ha úsztatott padlót készítenek volna, azaz, ha a járófelületek úgynevezett hanglágú anyaggal csatlakoznak az épületszerkezetekhez. Utólag már csak a habalátétes szőnyegpadló segíthet, természetesen, ha megajándékozzuk ezzel a fölöttünk lakót... A fűtés csövei körüli réseket ajánlatos filccel, szivaccsal, szövetdarabbal betömni. A vízvezeték zajai ellen úgy védekezhetünk, ha a bilincs és a cső közé gumicsíkot iktatunk, a szennyvízrejtő vezeték csőörömpölésének véget vethetünk, ha kőzetgyapotpaplannal beburkoljuk... és így tovább. A korszerű lakásról álmodó — és ezért fizető — lakó azonban elvárhatná, hogy mindezt az építők végezzék el kulcsátadásig. Akár a helyiségeket elválasztó falak szigetelését. Mert hogy milyen módjai vannak ennek, hallhattuk a szakemberektől. Az ablakok, erkélyajtók réseit ellen azonban a lakók is tehetnek. Utólag állja a hangoknak — és a hidegnek is — a felragasztott habszivacs és a filccsik is.

Van remény

Mit hoz vajon a jövő? Ezután korszerűbb lakások épülnek, vagy sem?

Az V. ötéves terv 430—440 ezer új lakás átadását irányozta elő. Állami erőből 150—160 ezer készül el. A magyar építőipar évente 90 ezer lakást „termel”, ennek 25—26 százaléka házgyári technológiával épül. A városi lakásépítésben továbbra is a panelos házaké a meghatározó szerep, tehát szükség van ennek a technológiának a továbbfejlesztésére.

A tervezésben még kettősség mutatkozik: most dolgozzák ki az átfogó programok megvalósulását jelentő komplex rendszereket, ugyanakkor még alkalmaznak, főként helyi kezdeményezésre — már kialakult szerkezeteket. Az ÉVM azonban intézkedett a panelos lakásépítés egyszerűsítése érdekében: utasítást adott ki a tipustervezés rendjéről és országos tervpályázatot hirdetett a VI. ötéves lakásépítésének előkészítésére, a panelos lakóépületek fejlesztésére. Mi várható az intézkedésektől? Új értelmezést kap a tipusterv fogalma: csak a funkcionális, műszaki, gazdasági, esztétikai igényt kielégítő megoldásokat tipizálják, de a részletek, amelyek ki vannak téve a technikai fejlődés, az anyagellátás, az előírások változásának, azok nem típusmegoldások. A kivitelező vállalatok ezután már a tervezési folyamatban is közreműködnek, így az elképzelések jobban jöhetnek a technikai lehetőségekhez.

Jó, jó, de korszerűbben tudunk-e majd élni ezekben a lakásokban? — kérdezhetné bárki. A tervezésfejlesztés középtávú feladatai között szerepel egy olyan új tervállomány kidolgozása is, amely alkalmas arra, hogy jobban igazodjék a család összetételéhez, lehetővé téve 53—80 négyzetméteres átlag lakástérület változatos „kikeverését”. Olyan felszobákat alakítanak ki, amelyekben két fekvőhely is elfér, így a négyesemélyes lakásokban végre lehet fekvőhely nélküli nappali is. Ez a tervállomány változatos beépítésű épületegyüttesek kialakítását teszi lehetővé.

Chikán Ágnes